

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Y BIL DIODDEFWYR A CHARCHARORION

1. Gosodir y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog (“RhS”) 29.2. Mae RhS29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at unrhyw ddiben sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Dioddefwyr a Charcharorion (“y Bil”) yn Nhŷ'r Cyffredin ar 29 Mawrth 2023. Mae'r Bil fel y'i cyflwynwyd i'w weld yn: [Y Bil Dioddefwyr a Charcharorion](#).
3. Ar 11 Ebrill, ysgrifennais at y Llywydd yn esbonio na fu'n bosibl gosod y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o fewn y terfyn amser arferol o bythefnos o dan RhS 29. Nid oedd fy swyddogion wedi gweld y fersiwn derfynol o'r Bil, y newidiadau hwyr i'r Bil na'r Nodiadau Esboniadol cyn iddo gael ei gyflwyno, ac ni chawsant wybod ychwaith fod teitl y Bil wedi'i newid i ‘Victims and Prisoners Bill’ (‘Bil Dioddefwyr a Charcharorion’). Mae nifer o ddarpariaethau ychwanegol hefyd wedi'u cynnwys o fewn y Bil ers i gopi drafft gael ei gyhoeddi yn wreiddiol yn 2022. Oherwydd hyn mae wedi cymryd amser i ystyried yn llawn canlyniadau'r hyn sy'n cael ei gynneg drwy'r Bil o safbwynt datganoli, ac mae hyn wedi golygu colli'r terfyn amser gosod arferol o bythefnos.

Amcan(ion) Polisi

4. Amcanion polisi datganedig Llywodraeth y DU yw cyflawni tri ymrwymiad maniffesto allweddol; pasio a gweithredu Cyfraith Dioddefwyr, diwygio'r system barôl, a sefydlu Eiriolwr Cyhoeddus Annibynnol i gefnogi dioddefwyr digwyddiad mawr. Yn ogystal, mae'r Bil yn ceisio cyflwyno newidiadau sy'n ceisio cryfhau gweithrediad y Bwrdd Parôl a sicrhau hyder y cyhoedd yn y system. Bydd y Bil hefyd yn gwahardd carcharorion sy'n destun gorchymyn oes gyfan rhag priodi neu ymgymryd â phartneriaeth sifil.

Crynodeb o'r Bil

5. Noddir y Bil gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder.
6. Mae'r Bil yn gwneud darpariaeth ynghylch dioddefwyr ymddygiad troseddol ac eraill y mae ymddygiad troseddol yn effeithio arnynt; penodiad a swyddogaethau unigolion i weithredu fel eiriolwyr cyhoeddus annibynnol dros ddioddefwyr digwyddiadau mawr; diwygiadau i'r system barôl; aelodaeth a swyddogaethau'r Bwrdd Parôl; gwahardd rhai carcharorion rhag ffurfio priodas neu bartneriaeth sifil; ac at ddibenion cysylltiedig.

Ymgysylltu â Llywodraeth y DU

7. Mae swyddogion wedi ymgysylltu â chydweithwyr yn y Weinyddiaeth Gyfiawnder ar y cymalau y disgwylir eu cyflwyno fel rhan o'r Bil. Cyhoeddwyd fersiwn ddrafft o'r Bil, a adwaenid ar y pryd fel y Bil Dioddefwyr, at ddibenion craffu cyn y broses ddeddfu ar 22 Mai 2022.
8. Ers y cyfnod craffu cyn y broses ddeddfu mae'r Weinyddiaeth Gyfiawnder wedi rhannu rhai newidiadau arfaethedig a chymalau drafft ychwanegol ynglŷn â'r elfen Dioddefwyr yn y Bil gyda Llywodraeth Cymru. Er hynny, mae'r Bil fel y'i cyflwynwyd yn sylweddol ehangach ei gwmpas na'r Bil drafft a gyhoeddwyd yn 2022. Yn benodol, nid oedd y Bil drafft yn cynnwys unrhyw gymalau yn ymwneud â'r system barôl, y Bwrdd Parôl na gallu carcharorion i briodi neu ymgymryd â phartneriaeth sifil. Ni welodd Llywodraeth Cymru'r Bil terfynol na'r Nodiadau Esboniadol cyn i'r Bil gael ei gyflwyno; ni chafodd wybod bod cwmpas y Bil wedi ehangu fel hyn ac ni chafodd wybod bod teitl y Bil wedi newid i'r Bil Dioddefwyr a Charcharorion.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

Cymalau 1 i 4, 11, 22 a 23 - Victims of Criminal conduct – Victims' code:

9. Mae cymalau 1 a 2 yn ymwneud â'r diffiniad o "victim" ("dioddefwr") a chyhoeddi cod ymarfer ynghylch y gwasanaethau sydd i'w darparu i ddioddefwyr gan bersonau sy'n ymddangos i'r Ysgrifennydd Gwladol fel personau sydd â swyddogaethau sy'n ymwneud â dioddefwyr, neu unrhyw agweddau ar y system cyfiawnder troseddol.
10. Mae angen cydsyniad gan fod y cymalau hyn yn ymwneud â gwasanaethau diogelu, cymorth a gwybodaeth i ddioddefwyr sy'n feysydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Mae Llywodraeth y DU o'r farn fod y cymalau hyn yn ymwneud ag ymgysylltiad dioddefwyr â'r system gyfiawnder ac felly'n ymwneud â materion a gedwir yn ôl, sef yr awdurdodaeth gyfreithiol sengl, plismona ac atal, canfod ac ymchwilio i droseddau a phlismona (paragraffau 8, 39, 40 a 41 o Atodlen 7A i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.) Er hynny, er bod gwasanaethau i ddioddefwyr yn cael eu darparu o ganlyniad uniongyrchol i ymddygiad troseddol, mae'r ymddygiad troseddol eisoes wedi digwydd. Nid yw'n ymddangos bod y darpariaethau hyn yn ymwneud â'r gyfraith droseddol a'n safbwynt ni yw nad yw diffinio dioddefwr trosedd at ddibenion y Bil yn effeithio ar awdurdodaeth gyfreithiol sengl Cymru a Lloegr. Mae hyn hefyd yn wir o ran cyhoeddi cod ymarfer o ran y gwasanaethau sydd i'w darparu i ddioddefwyr.
11. Gan fod Cymalau 3 a 4 yn ymwneud â pharatoi ac adolygu'r cod dioddefwyr ac felly'n ategol i Gymal 1 a 2 mae angen cydsyniad hefyd.

12. Mae Cymal 11 yn ymwneud â'r gofyniad ar yr Ysgrifennydd Gwladol i gyhoeddi canllawiau ar gyflawni dyletswyddau gan awdurdodau a gedwir yn ôl mewn perthynas â'r cod dioddefwyr. Gan fod gosod dyletswyddau ar yr Ysgrifennydd Gwladol a / neu awdurdodau a gedwir yn ôl yn rhan o'r cyfyngiad ym mharagraff 8(1)(a) o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru, ni allai'r Senedd ddeddfu darpariaeth sy'n atgynhyrchu'r cymal hwn yn uniongyrchol heb gydsyniad y Gweinidog priodol yn Llywodraeth y DU. Ond gan fod y ddarpariaeth hon yn ymwneud â chyhoeddi canllawiau ar gyflawni dyletswyddau mewn perthynas â'r cod dioddefwyr (sy'n dod o fewn cymhwysedd), gallai'r Senedd, er enghraifft, greu dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ynghylch cod dioddefwyr i Gymru. Mae hyn yn golygu y gallai'r Senedd ddeddfu darpariaethau tebyg i'r cymal hwn ac felly mae angen cydsyniad.
13. Mae Cymal 22 yn ymwneud â diogelu data ynghylch Rhan 1 o'r Bil gyda chymal 23 yn caniatáu ar gyfer darpariaethau canlyniadol. Mae'r cymalau hyn yn ategol i Ran 1 o'r Bil ac felly mae angen cydsyniad.
14. Er bod y darpariaethau hyn yn dod o fewn cymhwysedd, ni allai'r Senedd ddeddfu ar gyfer y gyfundrefn gyfan a amlinellir yn y Bil mewn perthynas â'r cod dioddefwyr. Er enghraifft, mae'r darpariaethau a nodir yng nghymalau 5 – 10 yn gosod dyletswyddau cydymffurfio ar awdurdodau a gedwir yn ôl ac felly'n sbarduno'r cyfyngiad ym mharagraff 8(1)(a) o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru. Fel y nodir ym mharagraff 12 uchod, byddai deddfu darpariaethau cyfatebol yn gofyn am gydsyniad y Gweinidog priodol. Heb y cydsyniad hwnnw, ni fyddai'r Senedd yn gallu sicrhau bod awdurdodau a gedwir yn ôl (gan gynnwys cyrff cyfiawnder megis heddluoedd a'r gwasanaeth llysoedd a thribiwnlysoedd) yn cydymffurfio ag unrhyw god dioddefwyr sy'n cael ei ddeddfu gan y Senedd. Byddai hyn yn golygu na fyddai cod o'r fath mor effeithiol â'i fersiwn gyfatebol yn Lloegr ac y byddai'n debycach i ganllawiau na dyletswydd.

Cymal 15 – Victims of criminal conduct: Guidance about independent domestic violence and sexual violence advisors:

15. Mae'r cymal hwn yn darparu bod rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi canllawiau ynghylch cynghorwyr trais domestig annibynnol a chynghorwyr trais rhywiol annibynnol; a bod rhaid i unrhyw gyrff sydd â swyddogaethau sy'n ymwneud â dioddefwyr, neu'r system cyfiawnder troseddol, roi sylw iddynt.
16. Mae angen cydsyniad gan fod y cymal hwn yn gwneud darpariaeth o ran lles a diogelu, sy'n faterion datganoledig. Mae'n ei gwneud yn ofynnol hefyd i awdurdodau datganoledig Cymru sydd â swyddogaethau perthnasol roi sylw i ganllawiau'r Ysgrifennydd Gwladol. O'r herwydd mae'r darpariaethau hyn felly yn "ddarpariaethau perthnasol" at ddibenion RhS29.

Cymalau 24-27 a 29-31 – Victims of major incidents: Appointment of independent public advocate:

17. Mae'r darpariaethau hyn yn creu'r rôl statudol newydd o Eiriolwyr Cyhoeddus Annibynnol ("IPA") ac yn caniatáu i'r Ysgrifennydd Gwladol benodi unigolyn (neu nifer o unigolion) i weithredu fel IPA. Mae Nodiadau Esboniadol y Bil yn nodi mai diben yr Eiriolwr Cyhoeddus Annibynnol yw *"provide advice and support to the bereaved and the injured following a major incident and through any investigation, inquest and inquiry that follows."*
18. Mae angen cydsyniad ar gyfer cymalau 24-27, sy'n ymwneud â phenodi'r IPA a'i swyddogaethau, gan fod y cymalau hyn yn ymwneud â maes datganoledig darparu gwasanaethau cymorth, cyfeirio, eirioli a lledaenu gwybodaeth. Mae cymalau 30 a 31, ar arferion rhannu gwybodaeth a chanllawiau ehangach ar gyfer IPAs, yn ategol i'r cymalau hyn ac felly mae angen cydsyniad hefyd.
19. Mae Cymal 29 yn gosod dyletswydd ar yr IPA i adrodd i'r Ysgrifennydd Gwladol. Gallai darpariaethau tebyg gael eu deddfu gan y Senedd, megis creu gofynion adrodd i Weinidogion Cymru, ac felly mae angen cydsyniad gan fod y ddyletswydd yn cael ei gosod ar rôl statudol sy'n dod o fewn cymhwysedd.
20. Mae cymal 28, sy'n diwygio adran 47(2) o Ddeddf Crwneriaid a Chyfiawnder 47 i wneud IPAs yn "interested person" ("person â buddiant") at ddibenion ymchwiliad neu gwest i farwolaeth person, yn eithriad ac nid oes angen cydsyniad ar gyfer y cymal hwn. Mae hyn oherwydd bod pwnc Rhan 1 o Ddeddf Crwneriaid a Chyfiawnder 2009 wedi'i gadw yn ôl o dan baragraff 167, adran L3 (Crwneriaid) o Atodlen 7A i Ddeddf Llywodraeth Cymru.

Safbwynt Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

21. Mae Llywodraeth y DU yn cytuno bod angen cydsyniad ar gyfer cymalau 15 (Guidance about independent domestic violence and sexual violence advisors) ac ar gyfer cymalau 24-27 a 29-31 (Appointment of independent public advocates).
22. Nid yw Llywodraeth y DU wedi gallu rhoi barn eto ynghylch a oes angen cydsyniad ar gyfer cymalau 1 i 4, 11, 22 a 23 (Victims' code and ancillary clauses) cyn gosod yr LCM hwn. Bydd Llywodraeth Cymru'n parhau i ymgysylltu â Llywodraeth y DU wrth iddi ystyried y mater hwn a'i safbwynt.

Cymalau o fewn cymhwysedd y Senedd lle nad argymhellir cydsyniad:

Cymal 15 - Guidance about independent domestic violence and sexual violence advisors:

23. Mae'r cymal hwn yn gwneud darpariaeth o ran lles a diogelu, sy'n faterion datganoledig. Ar sail hynny, ein barn ni yw mai Llywodraeth Cymru yn hytrach na Llywodraeth y DU ddylai gyhoeddi unrhyw ganllawiau ar y mater hwn, yn unol â'n cyfrifoldebau datganoledig. Mae'r bartneriaeth Glasbrint Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) yn rhoi cyfle i ddatblygu ein diffiniadau ein hunain, a gallai bodolaeth canllawiau statudol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig sy'n gymwys yng Nghymru fod yn ddryslyd a chyfyngol.
24. Mae'r dull hwn yn adlewyrchu ein cymhwyseddau datganoledig ar VAWDASV ac yn sicrhau y bydd y sector arbenigol yng Nghymru yn gallu cyfrannu at unrhyw ganllawiau ar y mater hwn.
25. Mae fy swyddogion wedi cynnal trafodaethau adeiladol a chydweithredol â'u cymheiriaid yn Llywodraeth y DU ynglŷn â chymal 15. Mae'r argymhelliad i atal cydsyniad yn adlewyrchu'r ffaith fod y dirwedd wedi esblygu yng Nghymru, ac y sefydlwyd strwythur Partneriaeth Genedlaethol a Glasbrint ar gyfer cyflawni nodau'r Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) (Cymru) 2015. Mae'r strwythur hwn yn fforwm allweddol i drafod penderfyniadau ac ymrwymadau a rennir. Byddwn yn gofyn am sgysiau pellach ynghylch gwelliant i'r bil yn ddiweddarach yn dilyn ymgysylltu pellach â'r Weinyddiaeth Gyfiawnder a'r sector VAWDASV arbenigol yng Nghymru.

Cymalau o fewn cymhwysedd y Senedd, lle mae materion allweddol o bryder i'w datrys cyn y gellir argymhell cydsyniad:

Cymalau 1 i 4, 11, 22 a 23 - Victims' code and ancillary clauses:

26. Ar hyn o bryd, rydym yn aros i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ymateb i gwestiynau ynghylch statws cyfreithiol y Cod Dioddefwyr yng Nghymru, a'r risgiau y gallai amlinellu cyfrifoldebau a disgwyliadau sydd o fewn cymhwysedd y Senedd. Rydym yn parhau i ymgysylltu â Llywodraeth y DU ar y mater hwn, ond nes y bydd y Weinyddiaeth Gyfiawnder yn gallu mynd i'r afael â'r materion hyn nid ydym mewn sefyllfa i argymhell cydsyniad ar y cymalau hyn.

Cymalau 24-27 a 29-31 - Appointment of independent public advocate:

27. Fel y mae wedi'i ddrafftio, mae'r Bil yn dweud mai mater i'r Ysgrifennydd Gwladol yn unig yw penodi IPA, ac nid yw'n adlewyrchu'r ffaith bod y darpariaethau hyn (ac eithrio cymal 28) o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.. Rydym hefyd yn credu, er gwaethaf y ddeddfwriaeth hon, y byddai Gweinidogion Cymru yn gallu penodi IPA

anstatudol yn dilyn digwyddiad yng Nghymru o dan y pwerau presennol. Felly nid yw buddion cynnwys Cymru o fewn y darpariaethau hyn yn glir ar hyn o bryd. Mae angen inni ymchwilio ymhellach i'r mater hwn gyda Llywodraeth y DU cyn inni fod mewn sefyllfa i wneud argymhelliad o ran cydsyniad ar y cymalau hyn.

Goblygiadau ariannol

28. Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol i'r Bil hwn.

Casgliad

29. Yn fy marn i nid yw'n briodol argymhell cydsyniad mewn perthynas â Chymal 15, Guidance about independent domestic violence and sexual violence advisors.

30. Yn fy marn i nid yw'n briodol argymhell cydsyniad ar gyfer y darpariaethau canlynol nes i drafodaethau pellach gael eu cynnal â Llywodraeth y DU.

- Cymalau 1 i 4, 11, 22 a 23 - Victims' code and ancillary clauses
- Cymalau 24-27 a 29-31 - Appointment of independent public advocate

Jane Hutt AS
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
19 Mai 2023